

Το 2009, απονεμήθηκε στην ΕΟΚΕ από το Ινστιτούτο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης των Βρυξελλών (IBGE) ο τιμητικός τίτλος της "Entreprise aécodynamique" (Οικονομική επιχείρηση) 3 αστέρων, ο οποίος αντιστοιχεί στο υψηλότερο επίπεδο σήμανσης. Ο τίτλος αυτός επιβραβεύει τις επιχειρήσεις για τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Μονάδα «Επισκέψεις και εκδόσεις»
Τηλ. +32 25469604 • Fax +32 25469764
Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel • BELGIQUE/BELGIË
www.eesc.europa.eu
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ: EESC-2011-10-EL

EL

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2011
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής

Ομάδα "Διάφορες δραστηριότητες" (Ομάδα III)

**Η συμμετοχική δημοκρατία
σε πέντε σημεία**

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΣΗΜΕΙΑ

1. Η συμμετοχική δημοκρατία στη 'Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση'

Η συμμετοχική δημοκρατία αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα του ευρωπαϊκού μοντέλου κοινωνίας. Η Συνθήκη της Λισσαβώνας ορίζει την συμπληρωματικότητα μεταξύ αντιπροσωπευτικής και συμμετοχικής δημοκρατίας, με αναφορές στις δύο αυτές μορφές δημοκρατίας των άρθρων 10 και 11 αντίστοιχα. Επιπλέον, το άρθρο 10.3 ορίζει ότι «Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης» και ότι «Οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά και εγγύτερα στους πολίτες» αναφορά στην υποχρέωση συμμόρφωσης με την αρχή της επικουρικότητας. Έτσι, η συμμετοχή συνιστά πλέον δικαίωμα των πολιτών και η επικουρικότητα γίνεται πυλώνας της συμμετοχικής δημοκρατίας.

Άρθρο 11

1. Τα θεσμικά όργανα δίδουν, με τα κατάλληλα μέσα, στους πολίτες και στις αντιπροσωπευτικές ενώσεις τη δυνατότητα να γνωστοποιούν και να ανταλλάσσουν δημόσια τις γνώμες τους σε όλους τους τομείς δράσης της Ένωσης.
2. Τα θεσμικά όργανα διατηρούν ανοιχτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών.
3. Προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνοχή και η διαφάνεια των δράσεων της Ένωσης, η Επιτροπή διεξάγει ευρείες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.
4. Πολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών. Οι διαδικασίες και προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη διατύπωση της εν λόγω πρωτοβουλίας καθορίζονται σύμφωνα με το

άρθρο 24, πρώτο εδάφιο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι διαδικασίες και προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη διατύπωση της εν λόγω πρωτοβουλίας καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 24, πρώτο εδάφιο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Τί είναι η κοινωνία των πολιτών;

Η κοινωνία των πολιτών είναι μια γενική έννοια, που δηλώνει όλες τις μορφές κοινωνικής δράσης ατόμων ή ομάδων, οι οποίες δεν απορρέουν από το κράτος και δεν ελέγχονται από αυτό. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών μπορεί να ορισθεί, κατά τρόπο αφηρημένο, ως το σύνολο των οργανωτικών δομών, των οποίων τα μέλη εξυπηρετούν μέσω ενός δημοκρατικού διαλόγου και μιας διεργασίας κατανόησης, το γενικό συμφέρον και χρησιμεύουν ως μεσολαβητές μεταξύ των δημόσιων αρχών και των πολιτών. Για την αξιολόγηση του βαθμού αντιπροσωπευτικότητας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να εφαρμόζονται τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά κριτήρια.

3. Τί είναι ο διάλογος των πολιτών;

Ο διάλογος των πολιτών είναι μια δημοκρατική και δημόσια διαδικασία που μπορεί να λάβει διάφορες μορφές ανάλογα με τους συμμετέχοντες:

- οριζόντιος: ο διάλογος μεταξύ των αντιπροσωπευτικών ευρωπαϊκών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για την εξέλιξη και το μέλλον της Ένωσης και των πολιτικών της·
- κάθετος: ο δομημένος και τακτικός διάλογος μεταξύ όλων των εν λόγω οργανώσεων και της Ένωσης·
- τομεακός: ο καθημερινός κλαδικός διάλογος μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των συνομιλητών τους εντός των νομοθετικών και εκτελεστικών οργάνων.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι η έννοια του οριζόντιου και του κάθετου διαλόγου με

την κοινωνία των πολιτών, όπως ορίστηκε από την ΕΟΚΕ ήδη από το 2000, περιελήφθη στη συνέχεια αυτολεξεί στο άρθρο 11 (1) και (2) της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

Ο διάλογος των πολιτών μπορεί να λάβει χώρα μέσω μιας διαδικασίας «από τη βάση προς την κορυφή», κατά την οποία οι οργανώσεις αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες «από την κορυφή προς τη βάση», όταν τα θεσμικά όργανα θέτουν σε κίνηση τη διαδικασία.

Ο διάλογος αποτελεί βασικό μέσο για την εφαρμογή των αρχών της διακυβέρνησης, και συγκεκριμένα όσον αφορά τη διαφάνεια, τη συμμετοχή, τη λογοδοσία, την αποτελεσματικότητα, τη συνοχή και την επικουρικότητα.

4. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ διαλόγου των πολιτών και κοινωνικού διαλόγου;

Από το 1999 έως σήμερα, η ΕΟΚΕ δεν έπαψε να εφιστά την προσοχή στη σημαντική αυτή διάκριση. Σε αντίθεση με το διάλογο των πολιτών, ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Διάλογος είναι ένας μηχανισμός με οιοσδήποτε νομοθετικές εξουσίες σύμφωνα με τα άρθρα 153 και 154 της Συνθήκης. Είναι δε σαφώς καθορισμένος από άποψη συμμετεχόντων, αρμοδιοτήτων και διαδικασιών και διέπεται από ένα οιοσδήποτε συνταγματικό καθεστώς. Η διαφορετικότητά του απορρέει από τις ειδικές αρμοδιότητες και ευθύνες των συμμετεχόντων σε αυτόν, οι οποίοι διαδραματίζουν το ρόλο τους αυτόνομα. Για το λόγο αυτό, ο ρόλος και τα καθήκοντά τους δεν μπορούν να μεταφερθούν σε άλλους πολιτικούς τομείς ή παράγοντες. Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί επομένως άριστο παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής της αρχής της συμμετοχικής δημοκρατίας.

5. Ο ρόλος της ΕΟΚΕ προς υλοποίηση της συμμετοχικής δημοκρατίας

Με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, οι Συνθήκες της Ρώμης παρέιχαν στις τομεακές ομάδες συμφερόντων πρόσβαση στην

ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η ΕΟΚΕ αποτελεί βασικό παράγοντα ως εκπρόσωπος, κέντρο πληροφοριών, θεμιτός εκπρόσωπος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και, επομένως, απαραίτητη γέφυρα μεταξύ της Ευρώπης και των πολιτών της. **Απαρτίζεται από αντιπροσώπους των οργανώσεων εργοδοτών, μισθωτών και άλλων αντιπροσωπευτικών φορέων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως στον κοινωνικοοικονομικό, κοινωνοφελή, επαγγελματικό και πολιτιστικό τομέα (άρθ. 300 παρ. 2 ΣΛΕΕ).**

Η ΕΟΚΕ, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι αντικατοπτρίζει μόνον εν μέρει την ποικιλομορφία και τις εξελίξεις που χαρακτηρίζουν την «οργανωμένη κοινωνία των πολιτών», ανέλαβε πρωτοβουλίες και εφάρμοσε μεταρρυθμίσεις για να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή εκπροσώπηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, υιοθετώντας μια πραγματιστική προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς ενώ, παράλληλα, διάρθρωσε σταδιακά τις σχέσεις της με την ευρωπαϊκή οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ΕΟΚΕ έκανε βεβαίως μεγάλα βήματα ως προς τον ορισμό, την αναγνώριση και τη θέση σε εφαρμογή του ευρωπαϊκού διαλόγου των πολιτών. Προφανώς, όμως, όπως αποδεικνύεται από τα αιτήματα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της ίδιας της ΕΟΚΕ, η προσπάθεια πρέπει να συνεχιστεί και να επιτελεσθεί το έργο που απαιτείται για την ταχεία και απτή εφαρμογή του άρθρου 11 της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

Η ιστορία της ΕΟΚΕ μας έχει διδάξει ότι, για τη δημιουργία και την εφαρμογή νέων και αποτελεσματικών δομών διαλόγου, πρέπει να υπάρχει ορθή οργάνωση, θεσμική συνέχεια και μόνιμες δομές. Ως εκ τούτου, πιστεύουμε ότι η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να αποτελεί αναμφισβήτητο και έμπειρο βασικό εταίρο στη διαδικασία αυτή.

Το παρόν φυλλάδιο βασίζεται σε αποσπάσματα από το εγχειρίδιο: «Συμμετοχική Δημοκρατία: μια αναδρομική επισκόπηση από την ΕΟΚΕ». <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.group-3-events-and-activities>